

**T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİYOİSTATİSTİK ANABİLİM DALI**

**FIRAT ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ I. SINIFINA
KAYIT OLAN ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENCİ SEÇME
SINAVI PUANLARI YÖNÜNDEN BAZI FAKTÖRLERE
GÖRE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Vedat YILDIZ

ELAĞİ-2007

ONAY SAYFASI

Prof. Dr. Necip İLHAN

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tez Yüksek Lisans/~~Doktora~~ Tezi standartlarına uygun bulunmuştur.

Yrd. Doç. Dr. Hüsamettin KAYA

Biyoistatistik Anabilim Dalı Başkanı

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Yüksek Lisans/~~Doktora~~ Tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Hüsamettin KAYA

Danışman

Yüksek Lisans/~~Doktora~~ Sınavı Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Metin BAYRAKTAR

Prof. Dr. Yasemin AÇIK

Prof. Dr. Bilal ÜSTÜNDAĞ

Yrd. Doç. Dr. Hüsamettin KAYA

Yrd. Doç. Dr. Sinan ÇALIK

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans çalışmamda bilgi ve tecrübelerinden sınırsız istifade ettiğim ve her türlü maddi ve manevi desteğini gördüğüm Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalı Başkanı değerli hocam, Sayın Yrd. Doç. Dr. Hüsamettin KAYA'ya sonsuz teşekkürlerimi ve şükranlarımı arz ederim.

Ayrıca çalışmalarım esnasında yol gösteren ve katkılarını esirgemeyen Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Bilimleri Anabilim Dalı Başkanı Sayın Prof. Dr. Yasemin AÇIK hocama, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü Sayın Prof. Dr. Necip İLHAN hocama ve Fen Edebiyat Fakültesi İstatistik Bölümü Başkanı Sayın Yrd. Doç. Dr. Sinan ÇALIK hocama teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
1. ÖZET	1
2. ABSTRACT	2
3. GİRİŞ	3
3.1. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi hakkında genel bilgiler.....	3
3.2. Tıp eğitiminin öğrenciler üzerine etkileri	5
3.3. Tıp fakültelerine öğrencilerin seçilmesi.....	6
3.4. Sosyoekonomik düzeyin öğrenciler üzerine olası etkileri	8
4. GEREÇ VE YÖNTEM	11
4.1. Basit korelasyon analizi	11
4.2. Kikare (χ^2) analizi	13
5. BULGULAR.....	14
5.1. Öğrencilerin sosyoekonomik yapısı ile ilgili veriler.....	14
5.2. Lise mezuniyet notu ile üniversite giriş puanı arasındaki ilişki.....	26
6. TARTIŞMA	30
6.1. Öğrencilerin sosyoekonomik durumları.....	30
7. ÖNERİLER.....	37
8. KAYNAKLAR	38
9. EK A. Öğrencilere uygulanan anket formu.....	40
10. ÖZGEÇMİŞ	42

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin yaş grupları ve % oranları ile kız/erkek öğrenci oranı.....	14
Tablo 2: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin liseyi okudukları yerleşim yeri ve % oranları.	14
Tablo 3: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin bitirdikleri lise ve % oranları.	15
Tablo 4: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin cinsiyete göre liseden mezun olma yıllarının dağılımı.	15
Tablo 5: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin ailelerinin sosyal güvence tipi dağılımı	16
Tablo 6: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin cinsiyete göre kişi başına aylık gelir dağılımı.	16
Tablo 7: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin ailesinde aylık gelirden faydalanan kişi sayısı ve % oranları.	17
Tablo 8: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin babalarının ve annelerinin eğitim düzeyi ve % dağılımı.....	19
Tablo 9: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin cinsiyete göre yer dağılımı	19
Tablo 10: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin yaşam boyu toplam 100 adet sigara içtiniz mi sorusuna verdikleri yanıtlar ve % oranları.....	20
Tablo 11: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilere halen sigara kullanıyor musunuz sorusuna cinsiyete göre verdikleri yanıtların dağılımı.	21
Tablo 12: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin cinsiyet göre fakülteye girmeden önce günlük olarak ders çalıştıkları süre dağılımı	22

Tablo 13: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin özel çalışma odasına sahip olup olmadıklarının dağılımı	22
Tablo 14: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin gelir düzeylerine göre çalışma odalarının olup-olmadığının dağılımı	22
Tablo 15: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin lise mezuniyet notları ile fakülteye giriş puanlarının betimsel analizi.	27
Tablo 16: Çalışmaya alınan öğrencilerin lise mezuniyet notları ile üniversiteye giriş puanları arasındaki ilişki.	28
Tablo 17: Çalışmaya alınan öğrencilerin bazı parametreleri arasındaki korelasyon.	29

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin babalarının meslek dağılımı.	18
Şekil 2: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin annelerinin meslek dağılımı.	18
Şekil 3. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesine 2005-2006 eğitim öğretim döneminde kaydını yaptırmış öğrencilerin liseden mezun olduktan sonra geçen süreye göre dağılımı.	23
Şekil 4. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesine 2005-2006 eğitim öğretim döneminde kaydını yaptırmış öğrencilerin ÖSS’de F.Ü. Tıp Fakültesini tercih sıralamasına göre dağılımı.	24
Şekil 5. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesine 2005-2006 eğitim öğretim döneminde kaydını yaptırmış öğrencilerin ‘Tıp fakültesini niçin tercih ettiniz?’ sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımlı	25
Şekil 6. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesine 2005-2006 eğitim öğretim döneminde kaydını yaptırmış öğrencilerin en çok başarılı oldukları 3 ders arasında yer verdikleri derslerin % dağılım oranları.	26
Şekil 7: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin lise mezuniyet notlarının frekansı.	27
Şekil 8: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin üniversite giriş puanlarının frekansı.	28

1. ÖZET

Ortaöğretim başarı puanının üniversiteye girişi etkilediği bilinmektedir. Bu tez; 2005-2006 öğretim yılında Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi I. Sınıfında okuyan öğrencilerin (1) demografik ve sosyo-ekonomik yapılarını ortaya koymak ve (2) Lise başarı notlarının üniversite giriş puanına etki düzeyini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Lise diploma puanları 4.86 ± 0.19 iken üniversiteye giriş puanları 355.210 ± 2.150 olarak hesaplanmış fakat bu iki parametre arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($r = 0.114$; $p > 0.05$). Öğrencilerin % 70,6'sının 18-19 yaşlarında olduğu, % 94,2'sinin fakülteyi üniversite sınavına girdikleri birinci (% 49.3) veya ikinci (% 44.9) yılda kazandıkları, % 84,1'inin fakülteye kayıt yaptırmadan önceki yıl bir il merkezinde yaşadığı ve % 71,0'inin Elazığ dışından geldiği belirlenmiştir. Ayrıca bu öğrencilerden yalnızca % 14.5'i Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesini ÖSS tercih formunda birinci tercih olarak yazmışken % 40,6'sı ilk 5 tercihi içerisinde yer vermiştir. Öğrencilerin ailelerinin ortalama aylık geliri 948 ± 82 YTL olup bu aylık gelirden faydalanan kişi sayısı ortalama 5.2 ± 0.2 kişidir. Öğrencilerin babalarının % 59.4'ü annelerinin ise % 88.4'ü üniversite okuyamamıştır. Öğrencilerin % 10.1'i her gün sigara içme alışkanlığına sahiptir.

Sonuç olarak gerek üniversite giriş puanlarının birbirine çok yakın olması gerekse lise diploma notlarının tüm öğrenciler için yüksek olması nedeniyle bu iki parametre arasında anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir. Ayrıca Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin çoğunluğunu sigara alışkanlığı bulunmayan orta gelirli başarılı lise öğrencilerinden oluştuğu kanaatine varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Fırat Üniversitesi, Tıp fakültesi, Lise başarı notu, ÖSS puanı, sosyoekonomik durum

2. ABSTRACT

It is known that school graduation grade in high school has important impact on enrolment to university. This thesis study was carried out to determine 1) demographical and socio-economical status 2) the level of impact of high school graduation grade on enrolment to the university, in first year students who enrolled at Firat University, faculty of Medicine during the 2005-2006 academics years.

Mean high school graduation point was 4.86 ± 0.19 and mean test scores for the nationwide examination was 355.210 ± 2.150 but no relationship was detected between these two parameters ($r = 0.114$; $p > 0.05$). Of the students, 70.6 % were 18 or 19-year-old, 94.2 % were entered that faculty during the first (49.3 %) or second (44.9 %) year, 84.1 % lived in a city center before enrolling at the faculty and 71.0 % were from other provinces rather than Elazığ. Only 14.5 % of the students placed Firat University Faculty of Medicine as the first choice and 40.6 % placed it in their first 5 choices. Mean monthly income of their families were 948 ± 82 YTL and 5.2 ± 0.2 persons were dependent on that income. Of their fathers 59.4 % could not complete university education and this value was even higher for their mothers (88.4 %). Daily smoking habit was 10.1 % among these students. In conclusion, both high school graduation points and university entrance points occurred in a narrow window and this resulted no significant relationship between these two parameters. Additionally, most of the students enrolled at Firat University Faculty of Medicine had had a successful high school background without habit of smoking and a family with medium income.

Key words: Firat University, Faculty of Medicine, high school graduation point, nationwide selection examination, socioeconomic status.

3. GİRİŞ

3.1. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi hakkında genel bilgiler

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesinin internet adresinde fakülte ile ilgili genel bilgiler 2006-2007 öğretim yılı için aşağıdaki gibi özetlenmiştir (7). Fırat Üniversitesi bünyesinde bir Tıp Fakültesi açılması konusunda ilk girişimler 21 Nisan 1972 tarihinde başlamıştır. Çalışmalara bir süre ara verildikten sonra 7 Ocak 1976 tarihinde Fırat Üniversitesi'ne bağlı olarak bir Tıp Fakültesi açılması kararı üzerine kuruluş çalışmalarına hız verilmiştir. 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun yayımına kadar bu girişimler sürdürülmüş, bundan sonra 41 sayılı K.H.K. ile Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1983-1984 öğretim yılına 106 öğrenci ile Elazığ'da başlamıştır. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Fırat Üniversitesi Rektörlüğü arasında yapılan bir protokol ile yaklaşık 200 yataklı Doğum Hastanesi, Fırat Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'ne dönüştürülerek eğitim ve öğretim hizmetlerine tahsis edilmiştir. Elazığ'da Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 23. yılını doldurmuştur. Tıp Fakültesi kuruluşundan bu yana 1208 hekim mezun etmiştir. Fakülte 2001-2002 eğitim öğretim yılından itibaren entegre sisteme geçilmiş olup, halen 618 öğrenci ile eğitim ve öğretime devam edilmektedir. Tıp fakültesinde 3 bölüm ve bölümlere bağlı 41 anabilim dalı bulunmaktadır. Fakültemizde halen 42 profesör, 63 doçent, 49 yardımcı doçent, 1 öğretim görevlisi, 9 uzman ve 320 araştırma görevlisi öğretim elemanı olarak görev yapmaktadır. Fırat Tıp Merkezi kampus içerisinde inşaatı devam eden yeni binasında, yöre halkına ve çevre illere üçüncü basamak hizmeti sunmaktadır. Fırat Tıp Merkezi'nde, acil ve çocuk acil birimleri dahil olmak üzere 30 birim poliklinik hizmeti vermekte, bunların 24'ü aynı zamanda yataklı tedavi hizmeti

sunmaktadır. Fırat Tıp Merkezi'nin řu anda yatak kapasitesi 832'dır. Yatak işgal oranları %65'lerdedir. 2004 yılı poliklinik sayısı 174095, yatan hasta sayısı ise 24716'dır. Tıp Fakóltesi Dekanlığı 18.5.2000 tarihinden itibaren kullanım alanı 3500 m² olan yeni binasında hizmet vermeye başlamıştır. Bu binada idari bölümlerin yanı sıra Yönetim Kurulu Odası, Toplantı Salonu gibi modernize salonlar mevcuttur. Ayrıca bu salonlarda Anabilim Dallarının istekleri üzerine eğitim toplantıları düzenlenebilmektedir. Tıp Fakóltesi Amfileri yapılan düzenlemeler ile kongre ve toplantılara hizmet verebilir hale gelmiştir. Tıp Fakóltesi bünyesinde tüm öğrencilerin yararlanabileceğı internet bağlantılı bir bilgisayar laboratuvarı oluşturulmuştur. Yine büyük bir ihtiyaca cevap veren Fırat Üniversitesi Tıp Fakóltesi Deneysel Araştırmalar Merkezi kurulmuş ve faaliyetlerini sürdürmektedir. Temmuz 2002 tarihinden bu yana üç ayda bir yayınlanan Tıp Fakóltesi Bülteni öğretim elemanları ve öğrencilerin bütünleştiğı bir yayın organıdır. Fırat Tıp Merkezi 10. katında kongre, sempozyum ve diğler toplantılar için bir salon oluşturulmuştur. Yine aynı katta, ayrıca Tıp Fakóltesi binası yanında öğretim elemanları ve öğrenciler için kafeteryalar açılmıştır. Tıp Fakóltesi binası yanında halı saha, basketbol, voleybol sahası ve tenis kortundan oluşan spor kompleksi yapımı tamamlanmıştır. Tıp Fakóltesi ve Fırat Tıp Merkezi'nin çevre düzenleme çalışmaları hızla devam etmektedir (7). Fırat Üniversitesi Tıp Fakóltesi yalnızca Elazığ'a değil komşu birçok il'e profesyonel sağlık hizmeti vermektedir. Bu iller arasında özellikle Bingöl, Tunceli, Muş bulunmaktadır.

3.2. Tıp eğitiminin öğrenciler üzerine etkileri

Tıp eğitimi oldukça zor bir eğitimdir (1) ve bunu British Journal of Medicine'in editörleri tarafından tıp eğitimine başlayan öğrencilere yapılan önerilerden anlamak mümkündür (28):

- Belirsizliklere dayanmayı öğrenin
- Size öğretilenleri eleştirmeye çalışın. Öğretilenler birbirleriyle uyuşmuyorsa veya tutarsız ise bunu kesinlikle yapın
- Kendi bilginizle dalga geçin
- Her zaman olduğunuz gibi davranın
- Kendinizden memnun olun
- Tıp eğitimine başladığınız ilk günkü prensiplerinizi ve etik kurallarınızı değiştirmeden doktorluk yapın
- Cahilliğinizi kabullenmekten asla çekinmeyin
- Tıp yalnızca klinik çalışmalar değildir ve kapsamında insan ilişkileri, takım çalışması, çeşitli sistemler, iletişim yeteneği, araştırma, yayın yapma ve kritik durumlarda karar verebilme yeteneği vardır.
- Hastalarınızı, sevdiğiniz bir arkadaşınız veya ailenizden biriymiş gibi saygı ile karşılayıp aynı özeni gösterin
- İnsanların sizden beklediği şey yalnızca tedavi etmek değildir. Hastalarınız ve aileleri sizden bir destek, dostça bir söylem veya ilgi bekliyor olabilirler
- Aile bağlarından sonra doktor ve hasta arasındaki bağ gelir.
- Tıbbi dergilerde ve gazetelerde okuduğunuz şeylere inanmayın.
- Amacınız nasıl öğreneceğiniz, yararlı tıbbi bilgileri nasıl elde edebileceğiniz ve bilgiyi yerli yerinde nasıl kullanacağınıza odaklanmalıdır
- Bir şeyi yaptığınızda (kateter takmak, yarayı dikmek v.s.) ilk 10 seferde zorlanırsınız. Bu nedenle her şeyin ilk 10 seferini mümkün olduğunca çabucak atlatın.

- Uygun bir durumda bile ‘bilmiyorum’ diyemiyorsanız hatalarınızın yüzünüze vurulmasından da korkmayın
- Eğitiminiz boyunca yapılan tüm rotasyonlara gerekli önemi verin. Bunu en sevmediğiniz ve takip etmekten hoşlanmadığınız rotasyonlarda bile uygulayın çünkü böylece bu tür işleri yapmaya başlarsınız ve özel tecrübeleri paylaşırsınız.
- Yorgunluktan, stresten, aşırı çalışmaktan ve değerinizin yeterince anlaşılamamasından dolayı gününüz çok kötü geçiyor olabilir. Fakat şunu asla unutmayın ki stetoskopun soğuk ucundaki hastanın durumu çok daha kötüdür. Sizin gününüz berbat geçiyor olabilir fakat pankreasında kanser olan siz değilsiniz.

Bu ifadeler incelendiğinde, tıp eğitimine başlayan öğrencileri sıkıntılı ve aynı zamanda özverili bir eğitimin beklediği görülebilir (1). Tıp öğrencileri oldukça sıkıntılı geçen eğitimleri boyunca ve ondan sonraki doktorluk hayatlarında hem bu sıkıntılara göğüs germeli hem de bir aile üyesi gibi hastalarına sevgi ve saygı göstermeli, şefkatli olmalıdır. Tüm bunlar doktor adayları üzerine bir stres faktörü oluşturmaktadır (1). Böylesine yoğun bir öğrenim hayatı yaşayan tıp öğrencilerinin çalışkan ve başarılı olması ve aynı zamanda sosyoekonomik bakımından problemlerinin minimum düzeyde olması gereklidir.

3.3. Tıp fakültelerine öğrencilerin seçilmesi

Tıp eğitimi yapabilecek ‘doğru’ öğrencilerin seçilmesi üzerinde ciddi tartışmalar yapılmaktadır (10, 11, 12, 20, 30). Yurtdışındaki bir çok tıp fakültesi artık alacağı öğrencileri seçerken yalnızca öğrencilerin lise başarı notlarına bakmamakta bunun yanı sıra diğer akademik olmayan faktörleri de dikkate almaktadır (30). Akademik olmayan faktörler arasında kişilik, motivasyon,

konuşma ve iletişim yetenekleri sayılabilir (11). Bunu yapmaktaki amaç ise öğrenci adaylarının tıp eğitiminin zorluklarıyla başa çıkma ile ilgili kişisel yeteneklerinin önceden tespit edilmesidir. İngiltere’deki General Medical Council’in önerisine göre öğrenciler tıp eğitimi için seçilirken yalnızca öğrencilerin bilgileri değil aynı zamanda yetenekleri, tavırları ve davranışları da dikkate alınmalıdır. Örneğin Nottingham Tıp Fakültesine öğrenci alınırken bu öğrencilerin dört aşamayı geçmiş olmaları gerekmektedir: akademik yeteneklerin gözden geçirilmesi, kişisel tavır ve davranışları ortaya koyan bir ankete göre puanlama, Üniversite Kayıt Formu’ndaki sorulara verilen cevapların incelenmesi ve ayrıca tecrübeli iki mülakatçı tarafından yapılan ve kısmen yapılandırılmış bir mülakat (30). Öte yandan Edingburgh Üniversitesi tarafından da uygulanan ‘doktor olmaya uygunluk’ testlerinden lise notları yüksek olan öğrencilerden yalnızca birkaç tanesi kalmıştır (10).

Ülkemizde ise tüm fakültelere olduğu gibi tıp fakültelerine de öğrenci seçimi Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılmaktadır. Öğrenciler seçilirken yalnızca akademik başarılarını ölçen testler uygulanmaktadır. Son yıllarda lise başarı notunun Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS)’ndeki ağırlığı artırılmıştır.

Tıp fakülteleri mezunlarının kolaylıkla iş bulmaları nedeniyle bir çok öğrenci yetenekleri veya istekleri olmadığı halde tıp fakültelerine girmekte veya aileleri tarafından tıp fakültesine girmeye zorlanmaktadırlar. Yine bu bağlamda tıp fakültesine girebilmek amacıyla bazı öğrenciler birkaç yıl dersane eğitimine devam etmektedirler. Dolayısı ile lise başarı ortalamaları düşük olan öğrencilerin bir süre dersane eğitimi alıp tıp fakültelerine girmeleri olasıdır. Tıp fakültesine

giriş için tek parametre olan ÖSS puanının bu şekilde yapay olarak yükseltilmiş olması olasılığı zorlu tıp eğitimi için risk oluşturabilecektir. Ayrıca tıp fakültesinde okuyan bir öğrencinin lise başarı notunun üniversiteye giriş puanına nasıl yansıdığı da bilinmemektedir.

3.4. Sosyoekonomik düzeyin öğrenciler üzerine olası etkileri

Tıp fakültelerinde başarılı bir eğitimin ön şartı çalışkan ve başarılı öğrencilerin fakülteyi kazanmış olmaları olmakla beraber bu öğrencilerin ekonomik durumları, yaşam şartları, sosyal entegrasyonları, öğrenme kapasiteleri, tavır ve davranışları, motivasyonları gibi birçok faktör de başarıda önemli rol oynamaktadır (12). Anne ve babanın eğitim durumlarının da tıp eğitimi seçmede oldukça önemli olduğu gözükmemektedir. Norveç'te yapılan bir çalışmada babası veya annesi doktor olan öğrencilerin çoğunun tıp eğitimi seçtikleri görülmüştür (14). Bunun nedeni olarak da doktorların maddi kaynaklarının yüksek olması nedeniyle çocuklarını tıp fakültesinde okutabilmeleri, bu öğrencilerin ebeveynlerinden etkilenecek aynı işi yapma eğilimi göstermeleri ve sosyal açıdan kötü bir duruma düşmek istememeleri gösterilmiştir (14). Babası doktor olan tıp öğrencilerinin genelde tıp eğitimi olmak üzere laboratuvar çalışmalarına ve dahiliye derslerine oldukça ilgili oldukları tespit edilmiştir (29). Yeni Zelanda'da yapılan bir çalışmada ise tıp eğitimi alan öğrencilerden hemen tamamının oldukça eğitilmiş ve sosyoekonomik düzeyi oldukça yüksek olan ailelerden geldikleri ve her 8 öğrenciden 1'inin ebeveynlerinden birinin doktor olduğu gözlenmiştir (16). Öte yandan F.Ü. Tıp Fakültesi'ni okuyan öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim durumu bilinmemektedir. Ailelerin sosyal güvencelerinin bulunup bulunmaması da bu ailelerin sosyal ve ekonomik durumlarının bir göstergesi olabilmektedir.

Gerek ülkemizde(2, 3, 13, 17, 26) gerekse yurtdışındaki tıp fakültelerinde okuyan öğrencilerin (5, 15, 19, 24, 25, 27) sigara içme, alkol kullanma gibi alışkanlıkları ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bu tür alışkanlıkların hastalar üzerinde olumsuz etki yaptığı da bilinmektedir. Ayrıca sigara içmekte olan doktorlar da sigarayı bırakma programlarında yer almak istememektedirler (17). Bu açıdan yaklaşıldığında sigara içme oranının bilinmesi ve öncelikle sigara içen tıp öğrencilerinin sigarayı bırakmalarına yardımcı olunmalıdır (17).

Tıp fakültelerinde okuyan öğrencilerin lisede okurken en sevdikleri derslerin neler olduğu veya günde kaç saat ders çalıştıkları da önemlidir. Bu derslerin tıp eğitimi etkileme olasılıkları göz ardı edilmemelidir. Örneğin biyoloji dersinin geometri dersine göre tıbbi eğitimde kullanılma olasılığı daha yüksektir.

Gelişmekte olan ülkelerde öğrencinin ailesinin ekonomik durumu genellikle öğrencinin başarısını etkilemektedir. Ülkemizde de aileden elde edilen kaynak ve ayrıca kredi ve yurtlar kurumu ile diğer kaynaklardan elde edilen krediler öğrencilerin kullandıkları maddi kaynakları oluşturmaktadır. Öğrenciler ekonomik açıdan çoğunlukla ailelerine bağımlıdırlar. Bu bağlamda da özellikle tıp eğitimi gibi zorlu bir eğitim sürecinden geçen öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumlarının ortaya konulması gerekmektedir. Yapılan çalışmalar göstermiştir ki başarısız öğrenciler ekonomik durumu çok iyi ve çok kötü olan ailelerden çıkmaktadırlar. Ekonomik durum dersaneye gitme olasılığını ve dolayısı ile ÖSS'deki başarıyı da etkileyebilmektedir.

Tıp eğitiminde en önemli unsurlardan birisi öğrencinin motivasyonudur. Motivasyon üç tip olarak sınıflandırılmıştır: 'başka insanlar tarafından

yönlendirilme', 'doğa bilimlerine ilgi yoluyla yönlendirilme' ve 'belirli bir statü edinme veya güvence elde etme amacıyla yönelme' (29). Ülkemiz şartlarında da öğrencilerin tıp fakültesini tercih etmeleri bu motivasyonlara paralellik göstermektedir. Öğrencilerin tıp eğitimi almasına neden olan motivasyonlar arasında doktorların saygın bir yerinin olması, fakülteyi bitirenlerin kolaylıkla iş bulabilmeleri ve insanlara yardım etme hissi sayılabilir.

Motivasyon öğrencinin fakülteyi isteyerek okumasına yol açacaktır. Bu bağlamda tıp eğitiminin yapıldığı şehrin seçimi de önemlidir. ÖSYM'nin yapmış olduğu puanlama sistemine göre öğrenciler tıp eğitimi alsalar bile istedikleri şehirde veya fakültede bu eğitimi alamayan öğrencinin de motivasyonu düşük olabilecektir. Bu amaçla yapılacak ilk işlerden biri, fakültede okuyan öğrencilerin ÖSS tercihlerinde bu fakülteyi kaçınıcı tercihleri yaptıklarının belirlenmesidir.

Bu tez; 2005-2006 öğretim yılında Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında okuyan öğrencilerin (1) demografik ve sosyoekonomik yapılarını ortaya koymak ve (2) lise başarı notlarının üniversiteye giriş puanına etki düzeyini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

4. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırma Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi I. Sınıfına 2005-2006 yılında kayıt yaptıran 69 öğrenci üzerinde anket yapılarak elde edilmiştir. Uygulanan anket örneği EK A'da sunulmuştur. Öğrencilerin sosyoekonomik durumları analiz edilerek lise mezuniyet notu ile üniversiteye giriş puanı arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Bu çalışmada parametreler betimlenerek korelasyon katsayısı analizi ile χ^2 analizi yapılmıştır. Analizler SPSS 11 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Ortalama değerlerin verildiği durumlarda ortalama ile birlikte standart hata değerleri de verilmiştir.

4.1. Basit korelasyon analizi

Basit korelasyon iki değişken arasındaki ilişkinin büyüklüğünü, yönünü ve önemini ortaya koyan yöntemdir. X ve Y arasında basit doğrusal bir regresyon modeli kurulabiliyorsa iki değişken arasında basit korelasyon ilişkisi de kurulabilir. Korelasyon analizinde veri setinde yer alan X ve Y'nin bağımlı ya da bağımsız değişken olmaları dikkate alınmaz.

İki değişken arasında regresyon modelini belirlerken bazı varsayımların yerine gelmesi gerekirken korelasyonda verilerin en az aralıklı ölçekle elde edilmiş olması yeterlidir.

İki değişken arasındaki ilişkinin düzeyi korelasyon katsayısı ile hesaplanır (ρ ' Pearson korelasyon katsayısı).

Pearson korelasyon katsayısı:

$$\rho = \frac{\text{cov}(x, y)}{\sqrt{\text{var } x \text{ var } y}}$$

olarak tanımlanır. Burada Cov (x,y), x ve y değişkenlerin kovaryansı ve ‘var x’, x değişkeninin varsayımıdır. ρ ’yi tahmin etmek için (x,y) tesadüf değişkeni üzerindeki $\{(x_i, y_i) : i = 1, 2, \dots, n\}$ gözlemlerini kullanır (18).

$S_{xy} = \sum (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})$, $S_{xx} = \sum (x_i - \bar{x})^2$ ve $S_{yy} = \sum (y_i - \bar{y})^2$ olmak üzere ρ için tahmin edici;

$$r = \frac{S_{xy}}{\sqrt{S_{xx} S_{yy}}}$$

dir. r ’ye örneklem korelasyon katsayısı denir. r korelasyon katsayısı

$$r = \frac{\sum x_i y_i - n\bar{x}\bar{y}}{\sqrt{(\sum x_i^2 - n\bar{x}^2)(\sum y_i^2 - n\bar{y}^2)}}$$

şekilde yazılır. Burada $\bar{x}$, $\bar{y}$ ortamları ifade eder. Korelasyon katsayısının 1,00 olması mükemmel pozitif bir ilişkiyi; -1,00 olması ise mükemmel negatif bir ilişkiyi gösterirken 0,00 olması ilişkinin olmadığını gösterir (18). Korelasyon katsayısının büyüklük bakımından yorumlanmasında üzerinde tam olarak ortaklaşılan aralıklar bulunmamakla birlikte korelasyonu yorumlamada aşağıdaki sınırlar sıklıkla kullanılabilirler. Korelasyon katsayısının mutlak değeri olarak 0,70-1,00 arasında olması ilişkinin yüksek, 0,30-0,70 arasında olması ilişkinin orta, 0,00-0,30 arasında olması ise düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir (18).

Korelasyon katsayısı r ’nin önemliliği aşağıdaki t test modeli ile değerlendirilir:

$$t = \frac{r\sqrt{n-2}}{\sqrt{1-r^2}} \quad n-2 ; \text{ serbestlik derecesi.}$$

t test istatistiğinin önemliliği n-2 serbestlik derecesi t dağılımının kritik değerlerine göre belirlenir. $P > 0.05$ ise iki değişken arasında önemli düzeyde ilişki olmadığı, $P \leq 0.05$ ise değişkenler arasında önemli düzeyde ilişki olduğu biçiminde yorum yapılır (4, 9, 18).

4.2. Kikare (χ^2) analizi

İncelenen sayılabilir iki özelliğe ait verilerin tablo haline getirildiği ve genellikle tablonun içerdiği satır ve sütun sayısı ile adlandırılan bir analiz metodudur. Örneğin 2×2 kikare tablosu, 3×4 kikare tablosu gibi. Şu şekilde hesaplanır (4, 9, 18):

$$\chi^2 = \sum ((\text{Gözlenen} - \text{Beklenen})^2 / \text{Beklenen})$$

Şayet Yates düzeltmesi uygulanırsa:

$$\chi^2 = \sum ((| \text{Gözlenen} - \text{Beklenen} | - 0,5)^2 / \text{Beklenen}) \quad \text{şeklinde hesaplanır.}$$

2×2 düzenlerinde χ^2 analizinde mümkün teorik değer, ($T_{ij} \geq 25$) ise Pearson kikare analizi, $5 \leq T_{ij} < 25$ ise Yates kikare analizi (Continuity, Chi square test) ve $T_{ij} < 5$ ise Fisher Kikare analizi (Fisher Exact test) kullanılmıştır.

$R \times C$ düzenlerinde ise beklenen frekansların %20 'sinden fazlasının 5 'den küçük olması durumunda satır birleştirmesi yoluna gidilmiştir. (23)

5. BULGULAR

5.1. Öğrencilerin sosyoekonomik yapısı ile ilgili veriler

Öğrencilerin yaş ortalamaları $18,5 \pm 0,1$ olup % 37,7'si kız % 62,3'ü erkektir.

Yaş gruplarının dağılımı ile kız ve erkek öğrencilerin oranı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin yaş grupları ve % oranları ile kız/erkek öğrenci oranı.

Yaş grubu	Kız		Erkek		TOPLAM	
	n	%	n	%	N	%
16	1	100,0	-	0	1	1,47
17	2	25,0	6	75,0	8	11,76
18	11	40,7	16	59,3	27	39,70
19	9	42,9	12	57,1	21	30,88
20	2	25,0	6	75,0	8	11,76
21	1	25,0	2	75,0	3	4,41
Toplam	26		42		68	100.0

P>0,05

* Doğum tarihi bilinmeyen bir erkek öğrenci dahil edilmemiştir.

16,17,18 yaş grupları ile 19,21 yaş grupları birleştirilerek yapılmıştır.

$$\chi^2_h = 0,014 \text{ ve } P > 0,05$$

Öğrencilerin liseden mezun oldukları yerin il veya ilçe merkezi olup-olmadığına ilişkin verdikleri yanıtlar Tablo 2'de, bitirdikleri lise türü ise Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 2: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin liseyi okudukları yerleşim yeri ve % oranları.

Yerleşim Yeri	Kız		Erkek		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
İl merkezi	24	41.4	34	58.6	58	84.1
İlçe merkezi	2	18.2	9	81.8	11	15.9
Toplam	26		43		69	100.0

P > 0,05

Tablo 3: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin bitirdikleri lise ve % oranları.

Yerleşim Yeri	Kız		Erkek		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
Anadolu lisesi	13	44.8	16	55.2	29	42.03
Fen lisesi	6	60.0	4	40.0	10	14.49
Kolej, Özel lise, Süper lise	2	7.0	4	93.0	6	8.43
Normal lise	5	20.8	19	79.2	24	34.78
Toplam	26		43		69	100.0

P > 0,05

Fen lisesi, Kolej, özel lise ve süper lise birleştirilerek yapılmıştır.

$$\chi^2_h = 4,566 \text{ ve } P > 0.05$$

Öğrencilerin liseden mezun oldukları yıl ve % dağılımları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin cinsiyete göre liseden mezun olma yıllarının dağılımı.

Mezuniyet yılı	Kız		Erkek		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
2002	1	50.0	1	50.0	2	2.90
2003	1	33.3	2	66.7	3	4.35
2004	14	46.7	16	53.3	30	43.48
2005	10	29.4	24	70.6	34	49.28
Toplam	26		43		69	100.0

P > 0.05

2002 ve 2003 mezunları birleştirilerek yapılmıştır. $\chi^2_h = 1.319$ ve P>0.05

Öğrencilerin ailelerinin sağlık güvencesinin olup-olmadığı ve var ise ne tür bir sağlık güvencelerinin olduğuna ilişkin soruya verdikleri yanıtlar Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin ailelerinin sosyal güvence tipi dağılımı

Sosyal güvence tipi	Kız		Erkek		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
Emekli sandığı	15	51.7	14	48.3	29	42.03
Bağ-Kur	4	66.7	2	33.3	6	8.70
S.S.K.	6	31.6	13	68.4	19	27.54
Yeşil kart	0	0	4	100.0	4	5.80
Yok	1	12.5	10	87.5	11	15.94
Toplam	26		43		69	100.0

P<0,05

Bağ-kur, SSK ile Yeşil kart, yok olanlar birleştirilerek yapılmıştır.

$\chi^2=8,637$ ve $P<0.05$

Öğrencilerin 52 tanesi ailelerinin aylık gelirlerini bildirmiş ve ortalama aylık gelir 948 ± 82 YTL olarak belirlenmiştir. Aylık gelirler 4 gruba ayrılmış (<500 YTL, 500-999 YTL, 1000-1999 YTL, ≥ 2000 YTL) ve bu gelir grubundaki öğrencilerin oranları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin cinsiyete göre kişi başına aylık gelir dağılımı.

Aylık gelir grubu	Kız		Erkek		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
<500 YTL	1	14.3	6	85.7	7	13.73
500-999 YTL	8	38.1	13	61.9	21	41.18
1000-1999 YTL	8	40.0	12	60.0	20	39.22
≥ 2000 YTL	0	0	4	100	4	5.88
Toplam	17		35		52	100.0

P>0,05

Aylık gelir 999 YTL ‘den az olanlar ile 1000YTL’den fazla olanlar birleştirilerek yapılmıştır. $\chi^2 = 0.008$ ve $P>0.05$

Aylık gelirden faydalanan kişi sayısı ortalama olarak $5,2 \pm 0,2$ kişi olup aylık gelirden faydalanan kişi sayısı ve bunların % oranları Tablo 7’de sunulmuştur. Öğrencilerden 1 tanesi aylık gelirden faydalanan kişi sayısı ile ilgili bildirimde bulunmamıştır.

Tablo 7: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin ailesinde aylık gelirden faydalanan kişi sayısı ve % oranları.

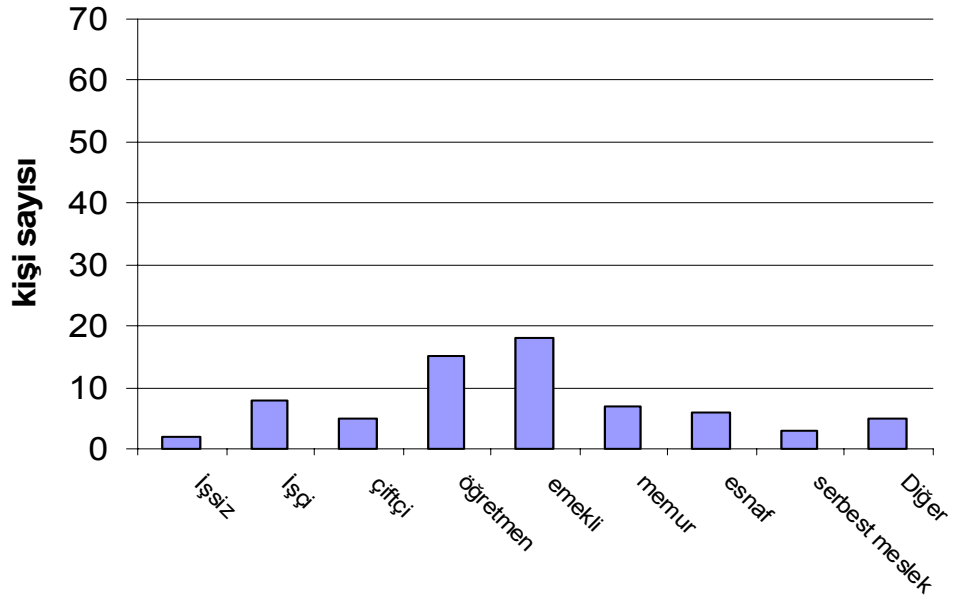
Aylık gelirden faydalanan kişi sayısı	Kız n	Kız %	Erkek n	Erkek %	TOPLAM	
					n	%
3	5	83.3	1	16.7	6	8.82
4	9	37.5	15	62.5	24	35.29
5	6	40.0	9	60.0	15	22.06
>6	6	26.1	17	73.9	23	33.82
Toplam	26		42		68	100.0

P>0,05

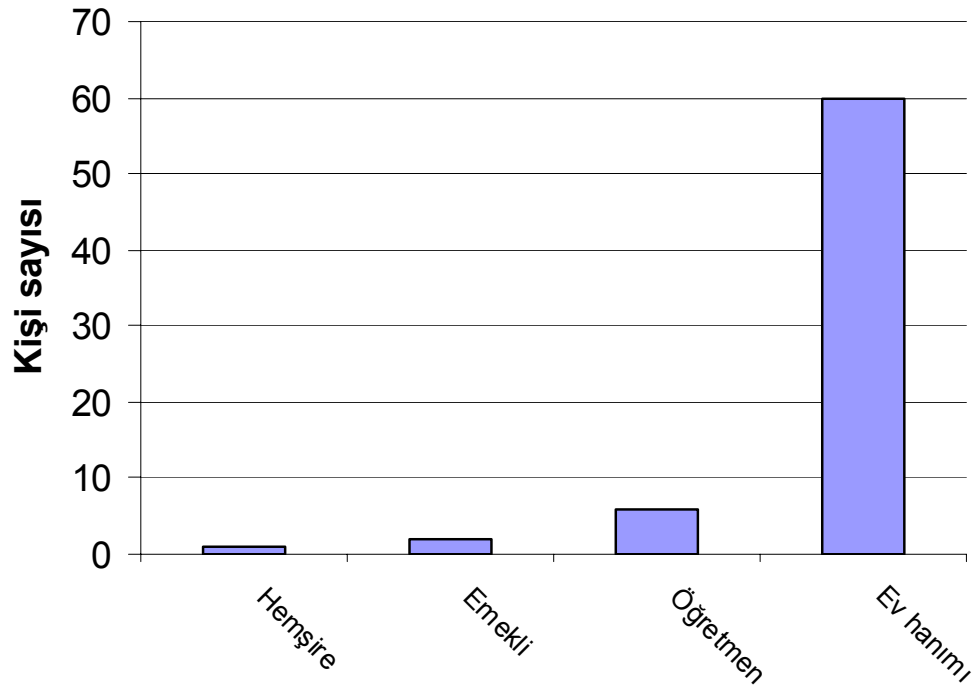
Aylık gelirden faydalanan 3 kişi ile 4 kişi olanlar birleştirilerek yapılmıştır.

$$\chi^2_h = 2,360 \text{ ve } P>0,05$$

Öğrencilerin babaları değişik meslek gruplarından gelmektedir ve bu mesleklerin dağılımları Şekil 1’de gösterilmiştir. Buna göre babalar arasında emeklilerin oranı % 26.1 ile en yüksek iken bunu % 21.7 ile öğretmenler izlemiştir. Annelerin ise % 87.0’si ev hanımı, % 8.7’si öğretmendir (Şekil 2). Annesi öğretmen olan 6 kişinin 4 tanesinin babası da öğretmendir

Şekil 1: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin babalarının meslek dağılımı.

Şekil 2: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin annelerinin meslek dağılımı.

Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyleri Tablo 8’de verilmiştir. Buna göre babaların çoğunluğu yüksek okul/üniversite mezunu iken annelerin çoğunluğu ilk okul mezunudur. Öğrencilerin yaklaşık olarak yarısı arkadaşlarıyla ev paylaşmayı tercih etmişken kızların çoğunluğu ailesiyle birlikte kalmıştır (Tablo 9).

Tablo 8: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin babalarının ve annelerinin eğitim düzeyi ve % dağılımı.

Eğitim durumu	Anne		Baba	
	n	%	n	%
Okur-yazar değil	15	21.74	3	4.35
Okur-yazar fakat bir okul bitirmemiş	4	5.80	3	4.35
İlk okul mezunu	27	39.13	11	15.94
Orta okul mezunu	3	4.35	7	10.14
Lise veya dengi okul mezunu	12	17.39	17	24.64
Yüksek okul/Üniversite mezunu	8	11.59	25	36.23
Lisansüstü eğitim görmüş	0	0	3	4.35
Toplam	69	100	69	100.0

Tablo 9: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin cinsiyete göre kaldıkları yer dağılımı

Kalınan yer	Kız		Erkek		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
Evde ailesiyle	10	55.6	8	44.4	18	26.47
Evde arkadaşlarıyla	7	22.6	24	77.4	31	45.59
Evde akrabayla	1	50.0	1	50.0	2	2.94
Yurtta	7	43.8	9	56.2	16	23.54
Misafirhanede	0	0	1	100	1	1.47
Toplam	25		43		68	100.0

P > 0,05

*Kız öğrencilerden 1 tanesi bildirim yapmamış.

Evde kalanlar ile yurtta ve misafirhanede kalanlar birleştirilerek yapılmıştır. $\chi^2_h = 5,102$ ve $P > 0.05$

Yaşamınız boyunca toplam 100 adet sigara içtiniz mi sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin % 14.49'unun içtiğini ve bu soruya evet cevabı veren kızların sayısının erkeklerin sayısının yaklaşık yarısı kadar olduğu tespit edildi (Tablo 10).

Tablo 10: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin yaşam boyu toplam 100 adet sigara içtiniz mi sorusuna verdikleri yanıtlar ve % oranları.

Yaşam boyu 100 sigara içtiniz mi?	Kız		Erkek		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
Evet	3	30.0	7	70.0	10	14.49
Hayır	23	39.0	36	61.0	59	85.51
Toplam	26		43		69	100.0

P>0,05

Yaşam boyu 100 adet sigara içtiniz mi sorusuna evet cevabı veren 5 öğrencinin günde 1 tane dahi sigara içmedikleri tespit edilmiş olup bunlar aynı zamanda halen sigara içiyor musunuz sorusuna 'ara sıra' yanıtını vermişlerdir. Sigara içenler arasında bir günde içilen sigara sayısı bakımından oldukça büyük farklılıklar vardı. En fazla sigara içen öğrenci günde 35 tane en düşük içen ise günde 0.033 tane (yani 1 ayda 1 tane) sigara içtikleri görülmüştür. Ortalama içilen sigara sayısı $8.30 \pm 3,00$ (± 9.86) adet olarak belirlenmiştir. Sigaraya başlama yaşı 7 ile 19 arasında değişmekle birlikte 7 yaşında sigaraya başladığını belirten 1 öğrencinin günde 1 tane dahi sigara içmediği tespit edilmiştir. Bundan sonraki en erken yaş olan, 10 yaşında sigaraya başladığını belirten 1 öğrencinin ise ayda 1 tane sigara kullandığı belirlenmiştir. Günde 35 tane sigara içen öğrencinin ise 12 yaşında sigaraya başladığı belirlenmiştir. Sigaraya başlama yaşı ortalama olarak 15.5 ± 1.21 (± 4.01) olarak hesaplanmıştır. Halen sigara içiyor musunuz sorusuna

verilen yanıtlar ve % oranları Tablo 11’de verilmiştir. Hayatınız boyunca hiç alkol kullandınız mı sorusuna öğrencilerden 11 tanesi (%15.9) ‘evet’ cevabını vermiştir.

Tablo 11: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilere halen sigara kullanıyor musunuz sorusuna cinsiyete göre verdikleri yanıtların dağılımı.

Halen sigara kullanıyor musunuz?	Kız		Erkek		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
Evet her gün	2	28.6	5	71.4	7	10.14
Evet ara sıra	2	25.0	6	75.0	8	11.59
Bıraktım	0	0	1	100,0	1	1.45
Hiç içmedim	22	41.5	31	58.5	53	76.81
Toplam	26		43		69	100.0

P > 0,05

Her gün, ara sıra içenler ile bıraktım, hiç içmedim diyenler birleştirilerek yapılmıştır. $\chi^2_h = 0,482$ ve P>0,05

Öğrencilerin günde ortalama olarak $4,02 \pm 0,23$ saat ders çalıştıkları gözlenmiştir. Bu öğrenciler ders çalıştıkları süre açısından gruplara (≤ 2 saat, 2.01-4.00 saat, 4.01-6.00 saat, >6.00 saat) ayrıldıkları zaman aşağıda Tablo 12’de sunulan bulgular elde edilmiştir.

Öğrencilerin % 69,6’sı özel çalışma odasına sahipken, % 30,4’ünün özel çalışma odası yoktu (Tablo 13). Bu durumun gelir düzeyi ile ilgili olup olmadığının analizi yapılmış ve Tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo 12: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin cinsiyet göre fakülteye girmeden önce günlük olarak ders çalıştıkları süre dağılımı.

Günde kaç saat ders çalışıyordunuz?	Kız		Erkek		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
≤ 2,00 saat	1	10.0	9	90.0	10	14.49
2,01-4,00 saat	11	35.5	20	64.5	31	44.93
4,01-6,00 saat	12	55.5	10	45.5	22	31.88
> 6,00 saat	2	33.3	4	66.7	6	8.70
Toplam	26	37.7	43	62.3	69	100.0

P>0,05

Dört saatten fazla çalışanlar birleştirilerek yapılmıştır. $\chi^2_h = 5,136$ ve P>0,05

Tablo 13: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin özel çalışma odasına sahip olup olmadıklarının dağılımı.

Özel çalışma odanız var mı?	Kız		Erkek		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
Evet	19	39.6	29	60.4	48	69.57
Hayır	7	33.3	14	66.7	21	30.43
Toplam	26		43		69	100.0

$\chi^2_h = 0,50$ P > 0,05

Tablo 14: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin gelir düzeylerine göre çalışma odalarının olup-olmadığının dağılımı

Aylık gelir düzeyi	Çalışma odası olanlar		Çalışma odası olmayanlar		TOPLAM
	n	%	n	%	n
<500 YTL	4	57.1	3	42.9	7
500-999 YTL	15	68.2	7	31.8	22
1000-1999 YTL	16	80.0	4	20.0	20
> 2000 YTL	3	100.0	0	0	3
Toplam	38		14		52*

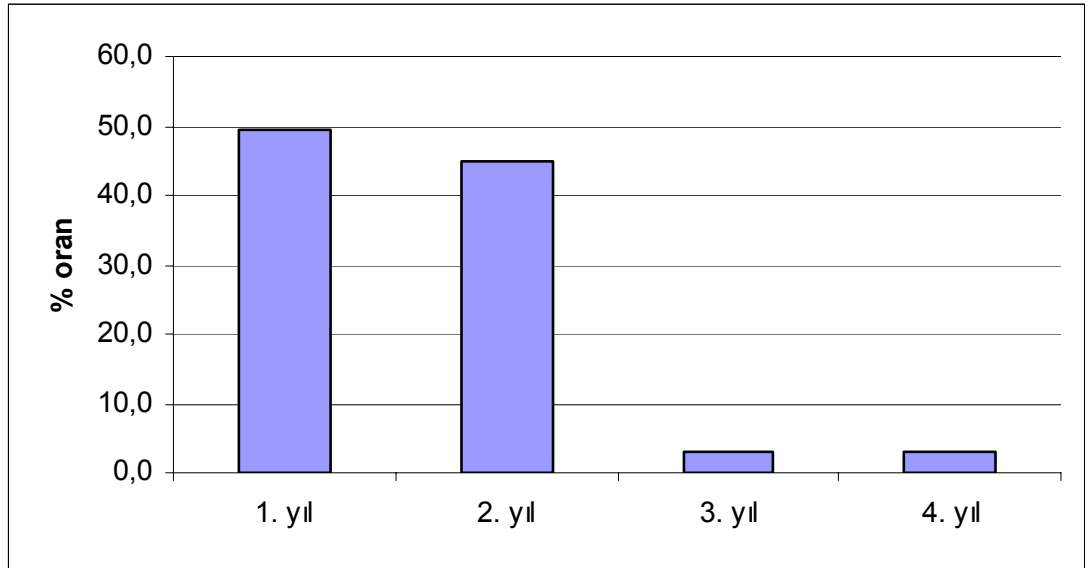
P > 0,05

*Öğrencilerden 52'si aylık gelir düzeyini belirtmiştir.

Gelir düzeyi 999 YTL'den az olanlar ile 1000 YTL den fazla olanlar birleştirilerek yapılmıştır. $\chi^2_h = 1,904$ ve P>0,05

Özel dershaneye gitme oranı oldukça yüksek bulunmuştur (% 95,9). Aylık gelir düzeyini bildiren 52 öğrenciden 2'si özel dersaneye gidiyor musunuz sorusunu yanıtsız bırakmış, 2'si de gitmediğini bildirmiştir. Özel dersaneye gitmeyen 2 kişiden 1'inin aylık gelir düzeyi 500 YTL'den az iken diğerini aylık gelir düzeyi 1000-2000 YTL arasındadır.

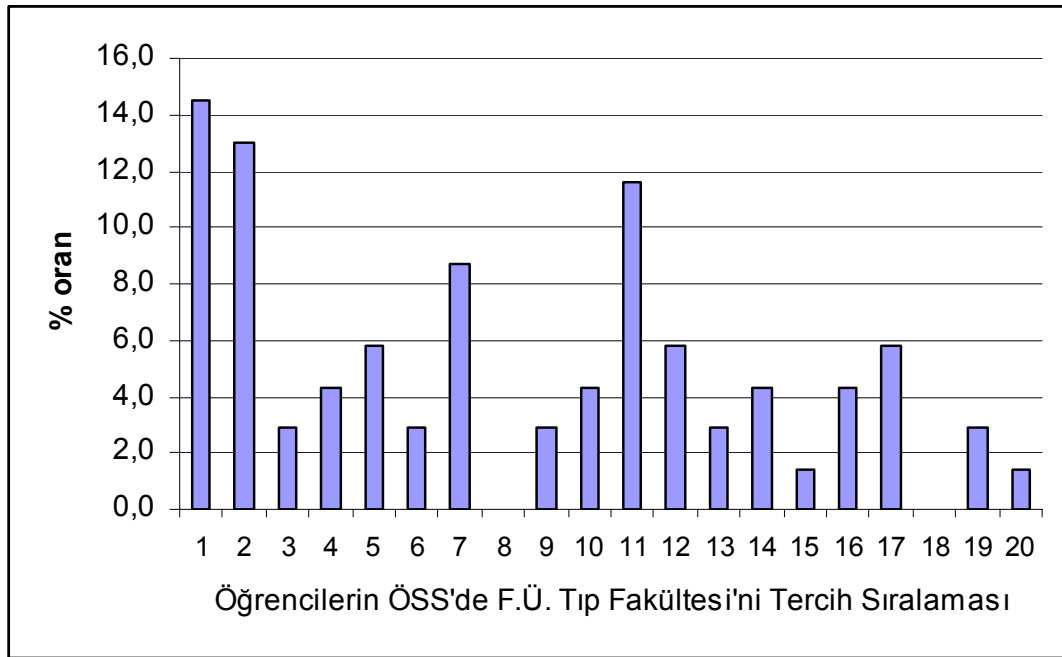
Öğrencilerden 34 tanesi üniversiteyi ilk yıl, 31 tanesi ise ikinci yıl kazanmıştır. Yalnızca ikişer öğrenci üniversiteyi üçüncü ve dördüncü yıl kazanmışlardır. Bu parametrenin oransal dağılımı Şekil 3'te sunulmuştur.

Şekil 3. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesine 2005-2006 eğitim öğretim döneminde kaydını yaptırmış öğrencilerin liseden mezun olduktan sonra geçen süreye göre dağılımı.

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi, 10 öğrencinin birinci tercihi, 9 öğrencinin ikinci tercihi, 2 öğrencinin üçüncü tercihi, 3 öğrencinin dördüncü tercihi, 4 öğrencinin beşinci tercihi, 2 öğrencinin altıncı tercihi, 6 öğrencinin yedinci tercihi, 2 öğrencinin dokuzuncu tercihi, 3 öğrencinin onuncu tercihi, 8 öğrencinin on

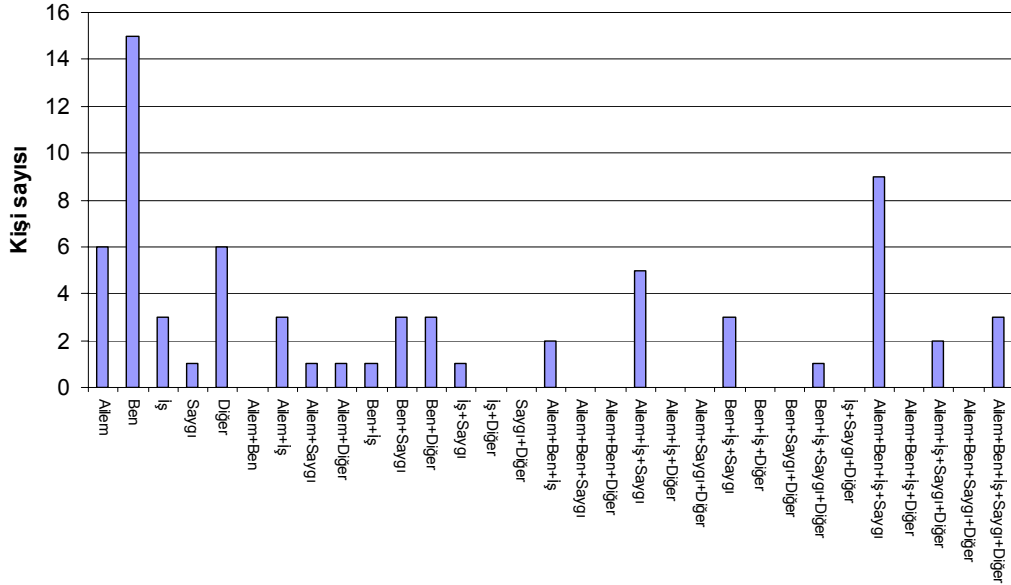
birinci tercihi, 4 öğrencinin on ikinci tercihi, 2 öğrencinin on üçüncü tercihi, 3 öğrencinin on dördüncü tercihi, 1 öğrencinin on beşinci tercihi, 3 öğrencinin on altıncı tercihi, 4 öğrencinin on yedinci tercihi, 2 öğrencinin on dokuzuncu tercihi ve 1 öğrencinin yirminci tercihi olmuştur. Öğrencilerin Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni tercih sıralaması ortalama olarak 8.13 ± 0.69 (± 5.70) idi. Dolayısı ile öğrencilerden Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne ilk 5 (dahil) tercihi içerisinde yer verenlerin sayısı 28 kişi ve ilk 10 (dahil) tercihi içerisinde yer verenlerin sayısı 41 kişi olup; 28 öğrenci ilk 10 tercihi içerisinde Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne yer vermemişlerdir. Tercihlerin oranları ile ilgili bilgiler Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesine 2005-2006 eğitim öğretim döneminde kaydını yaptırmış öğrencilerin ÖSS'de F.Ü. Tıp Fakültesini tercih sıralamasına göre dağılımı.

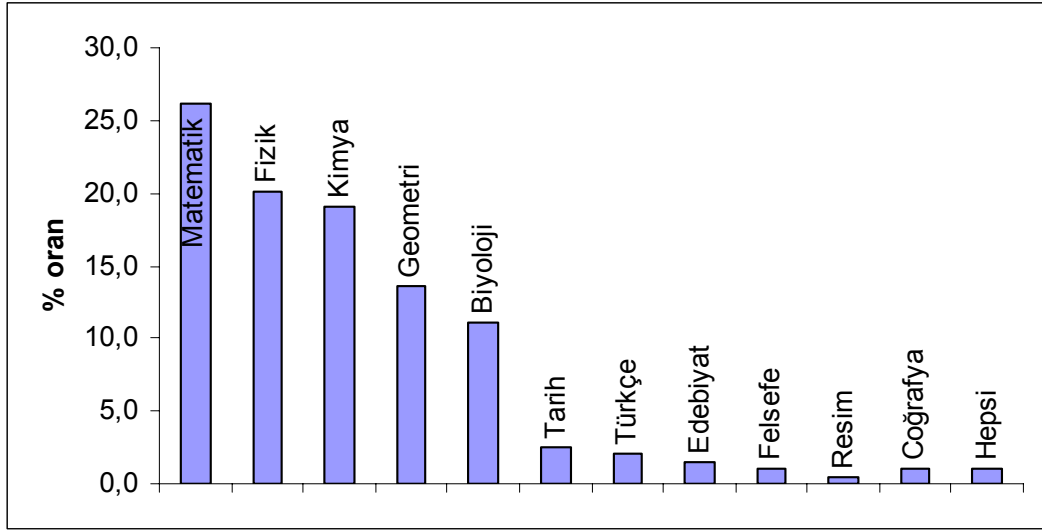
Öğrencilere tıp fakültesini niçin tercih ettiniz sorusu sorulduğunda ve birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri notu düşüldükten sonra verilen yanıtlar

Şekil 5’te özetlenmiştir. Bu öğrencilerden 29’u (% 42) “doktor olmayı çok istediğim için” seçeneğini işaretlememiştir.

Şekil 5. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesine 2005-2006 eğitim öğretim döneminde kaydını yaptırmış öğrencilerin ‘Tıp fakültesini niçin tercih ettiniz?’ sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı.

Öğrencilere en başarılı oldukları 3 ders sorulduğunda 52 öğrenci matematik, 40 öğrenci fizik, 38 öğrenci kimya, 27 öğrenci geometri, 22 öğrenci biyoloji, 5 öğrenci tarih, 4 öğrenci Türkçe, 3 öğrenci edebiyat, 2 öğrenci felsefe, 2 öğrenci coğrafya, 1 öğrenci resim derslerini belirtmişken 2 öğrenci de tüm derslerde başarılı olduğunu belirtmiştir. En başarılı olunan derslerin % oranları Şekil 6’da sunulmuştur.

Şekil 6. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesine 2005-2006 eğitim öğretim döneminde kaydını yaptırmış öğrencilerin en çok başarılı oldukları 3 ders arasında yer verdikleri derslerin % dağılım oranları.

Fen bilimleri ile ilgili dersler (matematik, fizik, kimya, geometri, biyoloji) öğrencilerin en başarılı olduğu dersler içerisinde % 90,4'lük bir yer alırken; sosyal bilimler ile ilgili dersler (tarih, Türkçe, edebiyat, felsefe, resim, coğrafya) % 8,6'lık bir yer almıştır. (Hepsi seçeneği ise % 1 oranında kullanılmış olup diğer hesaplara eklenmemiştir).

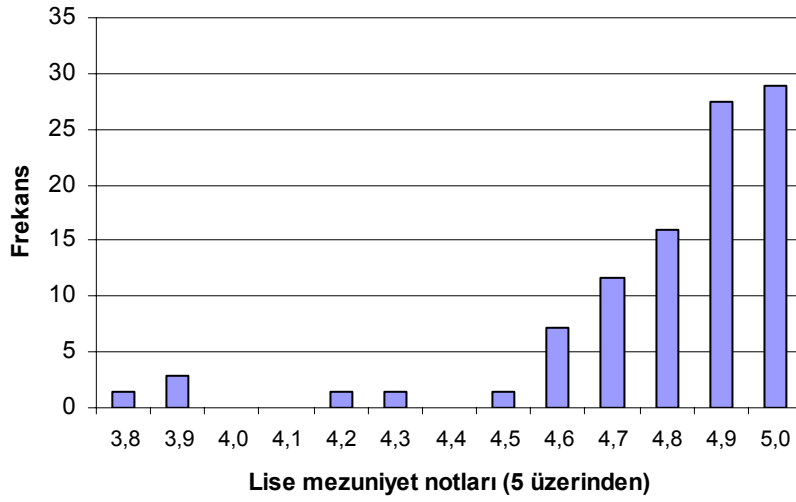
5.2. Lise mezuniyet notu ile üniversite giriş puanı arasındaki ilişki

Öğrencilerin lise mezuniyet notları ile fakülte giriş puanlarının betimsel tablosu aşağıda verilmiştir (Tablo 15). Lise mezuniyet notları ile üniversite giriş puanlarının dağılım grafikleri ise Şekil 7 ve Şekil 8'de sunulmuştur.

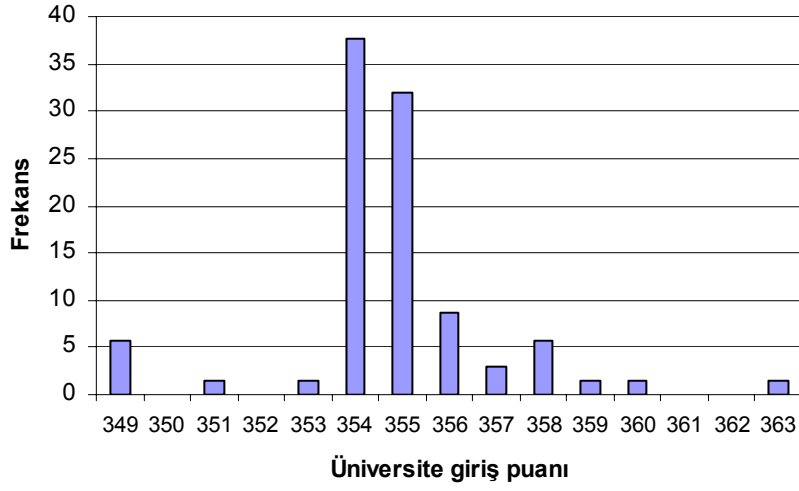
Tablo 15: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin lise mezuniyet notları ile fakülteye giriş puanlarının betimsel analizi.

	Ortalama	En düşük	En yüksek	Ortanca	1. Çeyrek	3. Çeyrek	Standart sapma	Standart hata
LMN	4.83	3.86	5.00	4.91	4.78	5.00	0.25	0.03
ÜGP	355.15	349.30	363.16	355.00	354.36	355.92	2.21	0.27

LMN: Lise mezuniyet notu
 ÜGP: Üniversite giriş puanı

Şekil 7: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin lise mezuniyet notlarının frekansı.

Şekil 8: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfında 2005-2006 eğitim yılında okuyan öğrencilerin üniversite giriş puanlarının frekansı.

Öğrencilerin lise mezuniyet notları ile üniversite giriş puanları arasındaki ilişki incelendiğinde bu iki parametre arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı gözlemlendi (Tablo 16)

Tablo 16: Çalışmaya alınan öğrencilerin lise mezuniyet notları ile üniversiteye giriş puanları arasındaki ilişki.

	Lise mezuniyet notu	Üniversite Giriş Puanı
Lise mezuniyet notu		
Pearson korelasyonu	1	0.114
Sig. (2-tailed)	.	0.349
n	69	69
Üniversite giriş puanı		
Pearson korelasyonu	0.114	1
Sig. (2-tailed)	0.349	.
n	69	69

Anket sonucunda elde edilen verilerin birbirleriyle ilişkileri Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17: Çalışmaya alınan öğrencilerin bazı parametreleri arasındaki korelasyon.

	DT	MY	MN	FGP	AG	KS	S/g	SBY	ÜHS	T#	ÖSS#
MY	0,617 0,000										
MN	0,108 0,380	0,184 0,131									
FGP	0,076 0,538	0,112 0,360	ayrıca sunuldu								
AG	0,167 0,237	0,121 0,392	0,130 0,357	-0,100 0,479							
KS	0,016 0,898	0,131 0,288	0,055 0,657	-0,074 0,548	-0,422 0,002						
S/g	0,476 0,118	-0,385 0,216	-0,164 0,610	-0,297 0,348	0,299 0,401	-0,396 0,202					
SBY	0,061 0,859	-0,118 0,730	-0,035 0,918	-0,249 0,460	-0,047 0,904	-0,521 0,100	-0,023 0,947				
ÜHS	-0,048 0,698	-0,006 0,959	0,034 0,778	0,228 0,060	-0,128 0,366	0,007 0,955	-0,162 0,615	-0,004 0,991			
T#	-0,079 0,524	-0,053 0,668	-0,130 0,287	-0,370 0,002	-0,126 0,373	0,254 0,037	0,403 0,194	-0,169 0,619	-0,086 0,481		
ÖSS#	-0,686 0,000	-0,837 0,000	-0,236 0,051	0,131 0,285	-0,197 0,162	0,047 0,702	0,036 0,912	-0,503 0,114	-0,010 0,936	0,058 0,635	
Yaş	-1,000 *	-0,617 0,000	-0,108 0,380	-0,076 0,538	-0,167 0,237	-0,016 0,898	-0,476 0,118	-0,061 0,859	0,048 0,698	0,079 0,524	0,686 0,000

6. TARTIŞMA

6.1. Öğrencilerin sosyoekonomik durumları

F.Ü. Tıp Fakültesinde söz konusu öğretim yılında okuyan öğrenciler genel olarak dar gelirli ailelerden gelmektedirler. Buna rağmen ülkemizin önemli tıp fakültelerinden birisine yerleştirilmişlerdir. Batı toplumlarında tıp eğitimi pahalı olduğundan genellikle gelir düzeyi oldukça iyi olan ve eğitilmiş ailelerden gelen öğrenciler bu eğitimi alabilmektedirler (16). Sosyoekonomik düzeyi ülkemize benzerlik gösteren Brezilya’da bile tıp fakültesine başlayan öğrencilerin %64’ünün ailesinde bir doktor bulunmakta ve bunların % 25’inin babası doktor ve % 8’inin ise annesinin doktor olduğu sonucu çıkmaktadır (22). Üniversitemiz Tıp Fakültesinde ise durum biraz daha farklı olup anket incelendiğinde eğitim seviyesi açısından öğrencilerin babalarının % 36’sı yüksekokul veya üniversite mezunudur ve bunlardan hiçbirinin annesi veya babası doktor değildir. Öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ise genel olarak düşüktür. Okur-yazar olmayan annelerin oranı % 20’den fazladır. Yüksekokul veya üniversite bitiren annelerin oranı ise % 11.6’dır. Bu oranlar dünya ortalamasının altındadır. Örneğin yüksekokul/üniversite mezunu olan kadınların oranı için dünya ortalaması % 37’dir (8). Ülkemiz ortalaması ise % 13 olup (8), F.Ü. Tıp Fakültesi’ni okuyan öğrencilerin annelerinin yüksek öğrenim düzeyleri ülkemiz ortalamasından bile düşüktür. Dünyada kadın ve erkeklerde okur-yazarlık oranı aynı iken ülkemizde okur-yazar olmayan kadınların oranı erkeklerin 3 katıdır (7). F.Ü. Tıp Fakültesi 1. sınıfında okuyan öğrenciler incelendiğinde ise okur-yazar olmayan kadınların oranı erkeklerin 5 katı kadardır. Başka bir veriye göre ise okur-yazar olmayan

kadınların oranı kentsel alanlarda %16.6; kırsal alanlarda ise % 30.8'dir (11). İncelenen öğrencilerin büyük çoğunluğu il merkezlerinden gelmelerine rağmen annelerinin okur-yazarlık oranı kentsel oranlarla kırsal oranlar arasındadır (% 21.7). Bu durumu etkileyen en önemli faktörlerden birisi ailelerin çoğunun kalkınmada öncelikli illerden geliyor olmasıdır. Özellikle ailelerde aylık gelirden faydalanan kişi sayısı incelendiğinde kalabalık ailelerin oranlarının azımsanmayacak düzeyde olduğu görülmektedir. Annelerin % 87'si ev hanımı olup bu da öğrencilerin anneleri liseyi bitirmiş olsalar bile çalışmadıklarını göstermektedir. Bu durum ülkemizin sosyokültürel ve ekonomik yapısı ile ilgili olup özellikle kalkınmada öncelikli illerde gözlenen bir durum olarak algılanabilir. Öte yandan, uygulanan bu anketle elde edilen bulgulara göre annelerin ve babaların eğitim ve gelir düzeylerinin düşük olması, onların çocuklarının Tıp Fakültesi okumasına engel teşkil etmemektedir. Dolayısıyla elde edilen veriler, ülkemizde bu konuda bir 'fırsat eşitliği' olduğunun kanıtı olarak yorumlanabilir.

F.Ü. Tıp Fakültesi 1. sınıfında okuyan öğrencilerde her gün sigara içme oranı % 10.14 olarak tespit edilmiştir. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde fakülteye yeni başlayan öğrencilerde sigara içme oranı % 26.4 iken son sınıflardaki öğrencilerde % 44.1 olarak bulunmuştur (3). Türkiye'deki bir Askeri Tıp Fakültesi öğrencilerinde ise sigara içme oranı % 33 civarında tespit edilmiştir (13). Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde okuyan öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırma ise birinci sınıfta sigara içme oranı % 21.8 iken son sınıflarda sigara içme oranı % 32.3 olarak belirlenmiştir. Görüldüğü üzere üniversitemiz tıp fakültesi öğrencilerinde sigara içme oranı ülkemizdeki diğer tıp fakültelerinde

okuyan öğrencilerden oldukça düşüktür. Bu değer Pakistanlı (%14.4) ve Estonyalı tıp öğrencilerinden (%18.6 erkekler) de düşüktür (19.25). Finlandiyalı tıp öğrencilerine göre (%6.7 erkekler) ise biraz yüksektir (25). Tunuslu Tıp öğrencilerinde ise sigara içme oranı 1. sınıf için % 4,5 son sınıf öğrencileri için ise % 16.7 olarak tespit edilmiştir (15). Bu veriler göstermektedir ki yalnızca ülkeler arasında değil bir ülke içindeki değişik tıp fakültelerinde de sigara içme oranı farklılıklar göstermektedir. Uygun stratejilerin geliştirilebilmesi için ülke içindeki her fakültenin kendi özgü yapısının ortaya konması gerekliliği de böylece açığa çıkmıştır.

Doktorların sigara içmeleri ve sigarayı bırakma hususuyla ilgili davranışları oldukça önemlidir çünkü doktorlar hastaları için hem bir model oluşturmaktadırlar hem de sigarayı bırakma kampanyalarında kilit bir rol oynamaktadırlar (25). Normal halka oranı ile tıp fakültesinde okuyanların oranı nasıl değişiyor? Kızlarla erkekler nasıl değişiyor? Batılı ülkelerle karşılaştırıldığında kızların sigara içme oranı ülkemizde nasıl? Tunus Sousse Tıp Fakültesi öğrencileri incelendiğinde bunlardan erkeklerin % 29.6 oranında kızların ise %0.7 oranında sigara kullandıkları gözlenmiştir (15). Dolayısı ile ülkemiz kız öğrencilerin sigara içme oranı bakımından batılı ülkelerle Afrika-Arap ülkeleri arasında yer söylenebilir. Gerek ülkemizdeki gerekse diğer ülkelerdeki Tıp fakültesi öğrencileri incelendiğinde, sigara içme oranının genel olarak yüksek olduğu sonucuna varılabilir. Sağlıklı bir toplumun oluşmasında öncü rol oynayan doktorlarımızda sigara içme oranının düşürülmesi veya sigaraya başlama olasılığının azaltılması gereklidir. Bu hem lise dönemlerinde yapılabilir hem de fakülteye başladıktan sonra yapılabilir çünkü fakülteye başladıktan sonra

sigaraya başlama olasılığı 3-4 kat artmaktadır. Diğer bir ifadeyle fakülteye başladıktan sonra sigaraya başlanılmaması için gerekli tedbirlerin alınması gereklidir.

Çalışmada elde edilen verilere göre; öğrencilerin % 92.8 özel bir dersaneye gitmiştir. ÖSYM'nin 2002 yılında yaptığı ve o yıl ÖSS'ye giren bir milyon 515 kişinin katıldığı ankete göre de ÖSS'de başarılı olan öğrenciler özel bir dersaneye giden öğrenciler olmuştur. Öte yandan dersanenin yanı sıra ÖSYM'nin anketinde dikkati çeken bir diğer faktör de anne babanın eğitim düzeyinin ÖSS'deki başarıyı etkilemesidir. Buna göre okur-yazar olmayan ailenin çocuğu yüksek öğrenim gören ailenin çocuğuna göre % 90 daha başarısız olmuştur. F.Ü. Tıp Fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bu ankette ise böyle bir trend net olarak gözlenmemiştir. Bu fakültede okuyan öğrencilerin annelerinin % 20'sinden fazlası okur-yazar değildir.

Öğrencilerden 29 tanesi (%42) 'Doktor olmayı çok istediğim için tıp fakültesine girdim' seçeneğini işaretlememiştir. Bu oldukça yüksek bir sayı olup motivasyonda sorunlara yol açması muhtemeldir. Esasen motivasyon üç tip olarak sınıflandırılmıştır: 'başka insanlar tarafından yönlendirilme', 'doğa bilimlerine ilgi yoluyla yönlendirilme' ve 'belirli bir statü edinme veya güvence elde etme amacıyla yönelme'(29). Buna göre her ne kadar motivasyonlardan 'ilgi' ile yönlendirilme bir kısım öğrencide düşük ise de 'başka insanlar tarafından yönlendirilme' ve 'statü edinme ve güvence elde etme' gibi durumlar motivasyonun artmasına katkıda bulunabilir.

Ailelerin gelir düzeyi de başarıyı etkileyen bir faktördür ve ÖSYM'nin 2002 yılında yaptığı ankete göre gelir arttıkça da azaldıkça da başarı düşmüştür.

En başarılı grup ücretli çalışan ve gelir düzeyi 750-1000 YTL arasında olan ailelerden gelen öğrenciler olmuştur. F.Ü.Tıp Fakültesi'ne yerleştirilen öğrencilerin ailelerinin yaklaşık olarak yarısının gelir düzeyi 500-1000 YTL arasındadır. ÖSYM'nin anketine göre aylık gelirden faydalanan kişi sayısı arttıkça da başarı azalıyor. Diğer bir ifadeyle çok çocuklu ailelerde üniversite sınavını kazanma oranı düşük. Kişi başına düşen aylık gelirin düşmesi başarıyı etkileyen bir faktör olarak düşünülebilir fakat F.Ü. Tıp Fakültesi'ne yerleştirilen öğrencilerin yarısından fazlasında aylık geliri paylaştıkları kişilerin sayısı ≥ 5 kişidir.

Bu öğrencilerin en fazla sevdikleri 3 ders matematik, fizik ve kimyadır. Bu dersler tıp eğitimi ile ilgili olsalar da biyoloji dersi kadar doğrudan ilgili değildirler. En fazla sevilen dersler arasında geometri daha sonra ise biyoloji dersi gelmektedir. Biyoloji dersinin neden daha az sevildiği üzerinde durulması gereken bir konudur. Ayrıca grafik detaylı olarak incelendiğinde bu 5 dersin (matematik, fizik, kimya, geometri ve biyoloji) diğer sosyal bilimler derslerinden daha fazla sevildiği ortaya çıkacaktır. Sosyal bilimler derslerinin sevilmemesinin nedeni olarak öğrencilerin lise birinci sınıftan itibaren fen derslerine yönlendirilmiş olmaları olabilir. Bu derslerin sevilmemesi nedeni lise programlarında yeterli derecede önem verilmemiş olması mı yoksa bu öğrencilerin ilgi eksikliğinden mi kaynaklandığı bilinmemektedir.

6.1. Lise başarı notunun üniversiteye giriş puanı üzerine etkisi

Korelasyon analizlerine göre lise diploma notu ile F.Ü. Tıp Fakültesi'ne giriş puanı arasında bir ilişki saptanamamıştır. Veriler dikkatlice incelendiğinde bu öğrencilerin lise başarı puanlarının 4.5 ile 5.0 arasında olduğu ve birçok öğrencinin de 5.0 tam puan ile mezun olduğu görülmektedir (Şekil 7). Buna göre

F.Ü. Tıp Fakültesi'ni kazanan öğrencilerin hemen tamamı liselerinin en başarılı öğrencileridir. Liseler içerisinde de eğitim düzeyi ve öğrenci profili genel olarak diğer liselerden daha yüksek olan Anadolu ve Fen lisesi kökenli öğrencilerin oranları yüksektir (% 56.5). Zorlu tıp eğitimi için öğrenci profilinin bu şekilde olması oldukça faydalı olacaktır.

Öğrencilerin ÖSS'den aldıkları puanlar incelendiğinde puanların çoğunluğunun 354-356 aralığında bulunduğu gözlenmiştir (Şekil 8). Bu verilere göre ÖSYM'nin yaptığı sınavın oldukça seçici olduğu sonucuna varmak mümkündür. Özellikle ÖSYM'nin son yıllarda uygulamaya koyduğu 'ÖSS puanı belirlendikten sonra tercih yapma' sisteminin bunda oldukça etkili bir rol oynadığı gözükmemektedir. Gerek öğrencilerin lise mezuniyet not ortalamalarının 4.5-5.0 aralığına sıkışmış olması gerekse ÖSS puanlarının çoğunluğunun 354-356 puan aralığında olması nedeniyle bu iki parametre arasında bir ilişki gözlenme olasılığı düşmüştür. Lise mezuniyet not ortalaması ile ÖSS sınavındaki başarı puanı arasındaki ilişkinin ortaya konabilmesi için muhtemelen ÖSS giriş puanı düşük ve daha yüksek fakültelerde okuyan öğrencilerin beraber değerlendirilmesi gereklidir. Fakat bu tezin amacı F.Ü. Tıp Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin lise başarı durumları ile ÖSS'de aldıkları puan arasında bir ilişki olup olmadığını araştırarak bu öğrencilerin profillerini ortaya koymaktır. Elde edilen bulgular da F.Ü. Tıp Fakültesi'ne başarılı lise öğrencilerinin yerleştirildiğini göstermektedir. Bu durum diğer ülkelerdeki tıp fakülteleri için de geçerlidir ve bu öğrenciler lise not ortalaması 'A-grade' denilen ve 'çok iyi' olarak sınıflandırılan başarılı öğrenciler arasından seçilmektedir (21). Öte yandan batılı ülkelerin bir çoğunda tıp eğitimi alacak öğrenciler genel olarak başvurdukları tıp fakülteleri tarafından

seçilmektedirler. Ülkemizde ise ÖSS sınavı sayesinde çok daha fazla sayıdaki öğrenci arasından seçim yapıldığı için oldukça duyarlı bir sıralama yapılabilmektedir. F.Ü. Tıp fakültesi öğrencilerinin ÖSS puan dağılımı (puan dağılımı 354-356 aralığına sıkışmıştır) da bunu göstermektedir.

Sonuç olarak, F.Ü. Tıp Fakültesi 1. sınıfında okumakta olan öğrencilerin (1) genel olarak orta gelirli ve düşük sosyoekonomik kökenden gelen başarılı öğrenciler olduğu ve (2) lise başarı ortalaması ile ÖSS puanı arasında bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

7. ÖNERİLER

ÖSYM tarafından yapılan seçme sınavında birçok öğrencinin yapmış oldukları tercihleri etkileyen en önemli faktörler arasında

- a) Mezun olduktan sonra iş bulma garantisi olan fakülteler
- b) Aile ve çevre etkisi gibi durumların göz önüne alındığını söyleyebiliriz

Bu seçme sınavı çalışkan öğrencileri seçmeye dayalıdır. Yapılan bu sınavda öğrencinin yetenekleri ve ilgi alanları çok fazlada göz önüne alınmamaktadır. Yani çok iyi bir tıp doktoru olabilecek bir öğrencinin bu okula giriş puanı yetmediği için çok da ilgisini çekmeyen bir okula, örneğin Makine Mühendisliği bölümüne girebiliyor. Ya da çok iyi bir mühendis olabilecek bir öğrenci yukarıda belirtilen bir takım faktörlerden dolayı Tıp Fakültesini tercih edebiliyor. Bu da alan ve yetenek dışı yerleştirmeler sonucunda öğrenci mezun olduğunda başarılı bir meslek hayatı olmaya biliyor. Bunun için ÖSS' deki taban puanı aşan öğrencilere bir de ayrıca bir alan sınavı yapılabilir. Tıp, Veteriner. Dış hekimliği, Eczacılık gibi fakültelere girmek isteyen öğrencilere Fizik, Kimya, Biyoloji derslerinden oluşan bir sınav yapılabilir. Aynı şekilde Matematik ve Mühendislik eğitimi almak isteyen öğrencilere de Matematik, geometri sorularından oluşan bir alan sınavı yapılabilir.

Yaptığımız bu çalışmada görüldü ki, Tıp fakültesine giren öğrencilerin, lise de sevdiği dersler sıralamasında biyoloji dersi 4. sırada yer almaktadır. Bunun için lise eğitiminde biyoloji dersi daha çok sevilen bir ders haline getirilmelidir.

8. KAYNAKLAR

1. Aktekin M, Karaman T, Senol YY, Erdem S, Erengin H, Akaydin M. (2001). Anxiety, depression and stressful life events among medical students: a prospective study in Antalya, Turkey. *Med Educ.*, 35(1):12-17.
2. Akvardar Y, Demiral Y, Ergor G, Ergor A. (2004). Substance use among medical students and physicians in a medical school in Turkey. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol.* 39(6):502-506.
3. Akvardar Y, Demiral Y, Ergor G, Ergor A, Bilici M, Akil Ozer O. (2003). Substance use in a sample of Turkish medical students. *Drug Alcohol Depend.* 72(2):117-121
4. Altman, DG. (1991). *Practical statistic for medical research.* Chapman hall, Cormwell.
5. Al-Turki YA. (2006). Smoking habits among medical students in Central Saudi Arabia. *Saudi Med J.*, 27(5):700-703.
6. Anonim (2003) Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) (DİE 2003 verileri).
7. Anonim. (2006). Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi. <http://med.firat.edu.tr/> Erişim tarihi: 20 Ekim 2006.
8. Bilgel, N. (2006) Dünyada ve Türkiye’de kadınların durumuna genel bir bakış. <http://aile-hekimligi.uludag.edu.tr/2077-14.html> Erişim tarihi: 20 Kasım 2006.
9. Bland, M. (1991). *An introduction to medical statistics.* Oxford University Press, Oxford.
10. Cumming A. (2002). Good communication skills can mask deficiencies. *BMJ.* 325(7366):7676.
11. Ferguson E, James D, Madeley L. (2002). Factors associated with success in medical school: systematic review of the literature. *BMJ.* 324(7343):952-957.
12. Frischenschlager O, Haidinger G, Mitterauer L. (2005). Factors associated with academic success at Vienna Medical School: prospective survey. *Croat Med J.* 46(1):58-65.
13. Gulec M, Bakir B, Ozer M, Ucar M, Kilic S, Hasde M. (2005). Association between cigarette smoking and depressive symptoms among military medical students in Turkey. *Psychiatry Res.* 134(3):281-286.
14. Hansen, MN. (2005). Social background in recruitment of medical students. *Tidsskr Nor Laegeforen.* 125 (16): 2213-2215.
15. Harrabi I, Ghannem H, Kacem M, Gaha R, Ben Abdelaziz A, Tessier JF. (2006). Medical students and tobacco in 2004: a survey in Sousse, Tunisia. *Int J Tuberc Lung Dis.* 10(3):328-332.
16. Heath C, Stoddart C, Green H. (2002). Parental backgrounds of Otago medical students. *N Z Med J.* Nov 8;115(1165):U237.
17. Icli F, Icli T, Gunel N, Arikan R. (1992). Cigarette smoking among young physicians and their approach to the smoking problem of their patients. *J Cancer Educ.* 7(3):237-240.
18. İnal, Ş. (2004). *Biyometri.* Selçuk Üniversitesi yayın Ünitesi, Konya.
19. Khan FM, Husain SJ, Laeeq A, Awais A, Hussain SF, Khan JA. (2005). Smoking prevalence, knowledge and attitudes among medical students in Karachi, Pakistan. *East Mediterr Health J.* 11(5-6):952-958.

20. McCrorie P. (2002). Graduate students are more challenging, demanding, and questioning. *BMJ*. 325 (7366):676.
21. McManus IC, Powis DA, Wakeford R, Ferguson E, James D, Richards P. (2005). Intellectual aptitude test and A levels for selecting UK school leaver for medical school. *BMJ*. 331: 555-560.
22. Millan LR, Azevedo RS, Rossi E, De Marco OL, Millan MP, de Arruda PC. (2005) What is behind a student's choice for becoming a doctor? *Clinics*, 60 (2): 143-150
23. Özdamar K., (2003), SPSS ile Bioistatistik Yenilenmiş 5. Baskı, Eskişehir
24. Ozer ZC, Efe E, Oncel S, Alimoglu MK. (2006). Smoking among nursing and medical students: A review of the national literature. *Prim Care Respir J*. (Abstract 87).
25. Parna K, Rahu K, Barengo NC, Rahu M, Sandstrom PH, Jormanainen VJ, Myllykangas MT. (2005). Comparison of knowledge, attitudes and behaviour regarding smoking among Estonian and Finnish physicians. *Soz Praventivmed*. 50(6):378-388.
26. Senol Y, Donmez L, Turkay M, Aktekin M. (2006). The incidence of smoking and risk factors for smoking initiation in medical faculty students: cohort study. *BMC Public Health*. 6:128.
27. Sichletidis LT, Chloros D, Tsiotsios I, Kottakis I, Kaiafa O, Kaouri S, Karamanlidis A, Kalkanis D, Posporelis S. (2006). High prevalence of smoking in Northern Greece. *Prim Care Respir J*. 15(2):92-97.
28. Smith R. (2003). Thoughts for new medical students at a new medical school. *BMJ*. 327(7429):1430-3.
29. Vaglum P, Wiers-Jenssen J, Ekeberg O. (1999). Motivation for medical school: the relationship to gender and specialty preferences in a nationwide sample. *Med Educ*. 33(4):236-242.
30. Yates J, James D. (2006). Predicting the "strugglers": a case-control study of students at Nottingham University Medical School. *BMJ*. 332(7548):1009-1013.

9. EK A. Öğrencilere uygulanan anket formu

———— Anket ————

1. Doğum tarihiniz.....
2. Cinsiyetiniz.....
3. Mezun olduğunuz lise.....
4. Mezun olduğunuz yerleşim yeri
A) İl merkezi
B) İlçe merkezi
5. Fakülteye gelmeden önce okuduğunuz şehrin ismi.....
6. Liseden mezun olduğunuz yıl.....
7. Lise mezuniyet ortalaması
8. Fakülte giriş puanı
9. Sosyal güvence durumunuz
A) Emekli sandığı
B) Bağ-Kur
C) SSK
D) Yeşil kart
E) Yok
10. Ailenizin aylık ortalama geliri (kira düşülecek).....YTL
11. Bu gelirden faydalanan kişi sayısı
12. Babanızın mesleği (açıkça belirtiniz).....
13. Annenizin mesleği (ev hanımı ya da emekli ise belirtiniz:.....
14. Babanızın öğrenim durumu
A) Okur-yazar değil
B) Okur-yazar fakat herhangi bir okul bitirmemiş
C) İlk okul mezunu
D) Orta okul mezunu
E) Lise veya dengi okul mezunu
F) Yüksek okul/ Üniversite mezunu
G) Lisansüstü eğitim görmüş (ihtisas, yüksek lisans, doktora v.b.)
15. Annenizin öğrenim durumu
A) Okur-yazar değil
B) Okur-yazar fakat herhangi bir okul bitirmemiş
C) İlk okul mezunu
D) Orta okul mezunu

- E) Lise veya dengi okul mezunu
- F) Yüksek okul/ Üniversite mezunu
- G) Lisansüstü eğitim görmüş (ihtisas, yüksek lisans, doktora v.b.)

16. Şu anda kaldığınız yer
- A) Evde ailem ile birlikte
 - B) Evde arkadaşlarımla birlikte
 - C) Bir akrabamın yanında evde
 - D) Yurtta
 - E) Misafir hanede
 - F) Diğer.....
17. Yaşamınız boyunca toplam 100 adet sigara içtiniz mi?
- A) Evet
 - B) Hayır
18. Halen sigara içiyor musunuz?
- A) Evet her gün içiyorum
 - B) Hergün olamamakla birlikte arasıra içiyorum
 - C) İçiyordum bıraktım
 - D) Hiç içmedim.
19. Günde kaç tane sigara içiyorsunuz?
- Günde.....tane ya da haftada.....tane.
20. Sigara içmeye başladığınızda kaç yaşındaydınız?.....
21. Yaşamınız boyunca hiç alkollü içki içtiniz mi?
- A) Evet
 - B) Hayır
22. Lisede başarılı olduğunuz ilk 3 dersi yazınız
-
23. Üniversite giriş sınavına hazırlanırken günde ortalama kaç saat ders çalışırdınız? saat.
24. Üniversite giriş sınavına hazırlanırken özel çalışma odanız var mıydı?
- A) Evet
 - B) Hayır
25. Üniversite sınavına hazırlanırken özel dersanelerden birine gittiniz mi?
- A) Evet
 - B) Hayır
26. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi kaçınız tercihinizdir?
-tercihim
27. ÖSS'ye kaçınız girişinizde bu okulu kazandınız?
-
28. Tıp fakültesini niçin tercih ettiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
- A) Ailem ve çevrem istediği için
 - B) Doktor olmayı çok istediğim için
 - C) İş garantisi olduğu için
 - D) Saygı bir meslek olduğu için
 - E) Diğer (açıklayınız).....

10. ÖZGEÇMİŞ

Elazığ'ın Karakoçan ilçesinde 01.12.1964 tarihinde doğdum. 1982 yılında Elazığ Atatürk Lisesi'ni ve 1986 yılında da Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Matematik Öğretmenliği Bölümünü bitirdim.

1986 yılında Elazığ Modern İstanbul Dershanesinde matematik öğretmeni olarak göreve başladım. Halen aynı kurumda Bölüm Başkanı ve üniversite hazırlık dergisi olan Final Dergisi'nin geometri bölüm başkanlığını yapmaktayım. Evli ve iki çocuk babasıyım.